

RAAP-PvE 861

Programma van Eisen Archeologische Begeleiding en Opgraving.

Plangebied Parkweg 49-67

Gemeente Maarssen

Goedkeuring PvE door Gemeente Maarssen

Handtekening voor akkoord:

Functie en Naam:

d.d.:

Goedkeuring PvE door adviseur van gemeente Maarssen:

Handtekening voor akkoord:

Functie en Naam: P.C. de Boer regio-archeoloog MD200

d.d.: 29-11-2016

RAAP Archeologisch Adviesbureau BV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

PROGRAMMA VAN EISEN

LOCATIE	<i>Gemeente:</i> Maarssen <i>Project:</i> Opgraving en Archeologische begeleiding Parkweg 49-67, Maarssen <i>Plaats:</i> Maarssen <i>Toponiem:</i> Plangebied Parkweg 49-67 te Maarssen
PROJECT	Parkweg 49-67 te Maarssen (RAAP-projectcode MAPA3)

PLAATS BINNEN ARCHEOLOGISCH PROCES	
Opgraving	
Archeologische begeleiding	Protocol Opgraving

OPSTELLER	<i>Naam, adres, telefoon, e-mail</i>	<i>datum</i>	<i>paraaf</i>
Auteur (<i>senior archeoloog</i>):	drs. S.W. Jager RAAP Oost-Nederland Pollaan 48 E-F 7202 BX Zutphen tel.: 0575-567876; mobiel 06-13104440 E-mail: s.jager@raap.nl		
<i>Medeopsteller:</i>	dr. M. Lesparre-de Waal RAAP West-Nederland Postbus 4025 2301 RA Leiden tel.: 071-5768118 E-mail: M.de.Waal@raap.nl		

OPDRACHTGEVER	<i>Naam, adres, telefoon, e-mail</i>	<i>datum</i>	<i>paraaf</i>
	Ten Brinke Bouw De heer A. Tolman Postbus 52 7000 AB Doetinchem tel.: 0314-371949 E-mail: atolman@tenbrinke.com		

BEVOEGD GEZAG	<i>Naam, adres, telefoon, e-mail</i>	<i>datum</i>	<i>paraaf</i>
Gemeente Maarssen	Deskundige namens het Bevoegd Gezag: P.C. de Boer (Milieudienst Zuidoost-Utrecht) Postbus 461 3700 AL Zeist tel.: 030-6999562 E-mail: p.deboer@milieudienstzou.nl		

UITVOEREND BEDRIJF / INSTELLING	
<i>Naam</i>	Nog niet bekend
<i>Contactpersoon</i>	Nog niet bekend
<i>Telefoon/e-mail</i>	tel.: nog niet bekend E-mail: nog niet bekend

DATUM ONDERZOEK	
Start	Nog niet bekend. De voorgenomen bouwwerkzaamheden zijn (voorlopig) voorzien voor medio 2011. De opgraving moet voor die tijd zijn afgerond; de archeologische begeleiding moet plaatsvinden bij het uitgraven van de kelders tijdens de sloop van de panden 49 en 51 en van het noordwestelijke deel van het appartementencomplex met nummers 53 t/m 67.
Duur	Nog niet bekend

BASISGEGEVENS	
<i>Projectnaam</i>	Programma van Eisen t.b.v. een opgraving en een archeologische begeleiding voor plangebied Parkweg 49-67, gemeente Maarssen
<i>Provincie</i>	Utrecht
<i>Gemeente</i>	Maarssen
<i>Plaats</i>	Maarssen
<i>Toponiem</i>	Parkweg 49-67
<i>Gemeentecode</i>	14749MAPA3
<i>Kaartblad</i>	31H (topografische kaart schaal 1:25.000)
<i>X-coördinaat</i>	131.500 (centrumcoördinaten)
<i>Y-coördinaat</i>	461.300 (centrumcoördinaten)
<i>Kadaster-nr</i>	Onbekend
<i>CMA/AMK-status</i>	Niet van toepassing
<i>CAA-nr.</i>	Niet van toepassing
<i>CMA-nr.</i>	Niet van toepassing
<i>ARCHIS-monument-nr</i>	Niet van toepassing
<i>ARCHIS-waarnemings-nrs.</i>	411359 en 412443
<i>CIS-code (onderzoeksmeldingsnummer)</i>	Voor aanvang van het onderzoek dient de CIS-code aangevraagd te worden bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.
<i>Oppervlakte plan- en onderzoeksgebied</i>	Het plangebied beslaat een oppervlakte van circa 4365 m². Onderhavig PvE heeft alleen betrekking op het noordelijke deel van het plangebied (ca. 2715 m²). Het zuidelijke deel wordt door een andere aannemer ontwikkeld. Het onderzoeksgebied heeft betrekking op de percelen 49 en 51 en het noordwestelijke deel van het perceel met daarop het appartementengebouw met nummers 53 t/m 67. De voorgenomen verstoring ten behoeve van de nieuwbouw heeft

	een oppervlakte van circa 1300 m². Het niet verstoorde deel waar de ondergrond dieper wordt verstoord dan 1,20 m –Mv dient te worden opgegraven. De archeologische begeleiding heeft betrekking op het uitgraven van de kelders van de op deze percelen aanwezige panden. De afmetingen van de kelders zijn niet bekend.
<i>Huidig grondgebruik</i>	Het plangebied bestaat momenteel uit een aantal woonerven en is plaatselijk voorzien van oppervlakteverharding.

PERIODE(N)	COMPLEXTYPE(N)
Middeleeuwen (vroeg/laat)	Resten van nederzettingen, meer specifiek uit de 10e t/m de 12e eeuw (de periode 975-1125 na Chr.). Voorts moet rekening worden gehouden met wegsporten.
Nieuwe tijd (vroeg/laat)	Resten van beakkering en andere vormen van een extensief landgebruik (boomgaard), alsmede sporen die verband houden met bewoning (uit de vorige eeuw tot heden).

1. Doel en reden van het onderzoek

Doel	Doel van de opgraving is het veiligstellen van de wetenschappelijke informatie van de archeologische vindplaats die tijdens het inventariserend archeologisch onderzoek aangetroffen is (behoud <i>ex situ</i>). Het doel van de archeologische begeleiding ter plaatse van de te verwijderen kelders betreft het verkrijgen van inzicht in de aan- of afwezigheid van archeologische waarden op deze twee locaties. Indien archeologische waarden aanwezig zijn dienen deze gedocumenteerd te worden en <i>ex situ</i> te worden veiliggesteld.
Reden	De opgraving is nodig in verband met de geplande grondwerkzaamheden in het plangebied. Deze houden verband met de aanleg van nieuwbouw met een ondergrondse parkeergarage. Aangezien de archeologische resten, waarvan de aanwezigheid tijdens boor- en proefsleuvenonderzoek is aangetoond, niet <i>in situ</i> behouden kunnen blijven, is een definitieve opgraving noodzakelijk om de wetenschappelijke informatie van de vindplaats veilig te stellen. De archeologische begeleiding ter plaatse van de twee nog te verwijderen kelders dient te worden uitgevoerd, omdat bij het uitgraven van de kelders archeologische resten kunnen worden aangetroffen. Op deze locaties konden in verband met de aanwezigheid van bebouwing namelijk nog geen waarnemingen worden gedaan. Ten behoeve van de nieuwbouw is ook een inrichtingsplan met betrekking tot de groenvoorziening ontwikkeld. Op basis van de tijdens het opstellen van dit PvE beschikbare versie van dit inrichtingsplan (versie van 28-10-2010) zullen ten hoeve van de aanleg van de tuin en het aanplanten van bomen aan de westkant van het plangebied geen bodemingrepen gaan plaatsvinden die dieper reiken dan 1,2 m –Mv. Dit betekent dat buiten de voorgenomen nieuwbouwlocatie geen opgraving of archeologische begeleiding plaats hoeft te vinden.

Selectiebesluit	Dit Programma van Eisen is opgesteld naar aanleiding van de door Ilson (2008) opgestelde advisering dat voorafgaand aan de uitvoering van de bodemingrepen een opgraving plaats dient te vinden en dat daarnaast het uitgraven van kelders (percelen 49 en 51 en het noordwestelijke deel van het appartementengebouw met nummers 53 t/m 67) archeologisch begeleid dient te worden. Ten tijde van het opstellen van dit Programma van Eisen was het selectiebesluit van de gemeente nog niet beschikbaar.
-----------------	--

2. Resultaten van het tot dusver uitgevoerde onderzoek

Bureauonderzoek + inventariserend veldonderzoek (boringen)

Uitvoerder	RAAP Archeologisch Adviesbureau
Uitvoeringsperiode	2008
Publicatie	Van Eijk, J.H.M. , 2008. Plangebied Parkweg 49-67, Gemeente Maarssen. Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek. <i>RAAP-notitie 2584</i> , RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Overig onderzoek: IVO-proefsleuven

Uitvoerder	RAAP Archeologisch Adviesbureau
Uitvoeringsperiode	2008
Uitvoeringsmethode	Proefsleuven
Publicatie	Ilson, P. , 2008. Plangebied Parkweg 49-67, gemeente Maarssen. Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend archeologisch veldonderzoek (proefsleuven), RAAP-rapport 1796, RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Bewaarplaats van vondsten en documentatie

De vondsten en documentatie van het uitgevoerde proefonderzoek bevinden zich in het provinciaal depot voor bodemvondsten van Utrecht.

De documentatie bevindt zich in het archief van RAAP West-Nederland te Leiden (projectcode MAPA2).

Resultaten: landschappelijke en aardwetenschappelijke context

Huidig grondgebruik; (sub) recente ingrepen en verstoringen	Het plangebied is voor een deel bebouwd en beslaat een serie percelen aan de Parkweg in de bebouwde kom van Maarssen. Delen van het plangebied zijn tevens verhard. De verstoringen ter plaatse van de percelen 49 en 51 en ter plaatste van het noordwestelijke deel van het appartementengebouw met nummers 53 t/m 67 hebben vooral betrekking op de aangebrachte kelders. Zo is de kelder van het pand op perceel 49 tot 1,5 m diep uitgegraven. De woning van het belendende perceel (51) is voorts voorzien van een 2,5 m diepe parkeergarage. In de percelen met huisnummers 53-67 zijn bij de bouw (tweede helft 20e eeuw) kelderruimten uitgegraven die de bodem tot (maximaal) 3 m -Mv hebben verstoord. Het archeologisch onderzoek waarvoor dit PvE de basis vormt, beperkt zich tot delen van de percelen 49 en 51 en ter plaatste van
---	--

	het noordwestelijke deel van het appartementengebouw met nummers 53 t/m 67, te weten de plek waar de ondergrondse parkeergarage en het belendende appartementengebouw zal worden gerealiseerd (= opgravingsdeel) en de kelders van de bestaande bebouwing (= archeologische begeleiding).		
NAP-hoogte maaiveld	circa 2 m +NAP	Grondwatertrap	onbekend
Fysiek-landschappelijke, geologische, geomorfologische en bodemkundige kenmerken	In fysiek-landschappelijk opzicht kan het plangebied worden gerekend tot de oeverzone van de Vecht. De bodem wordt ter plaatse gevormd door oever- en kronkelwaardafzettingen. Deze afzettingen bestaan uit zware zavel en lichte tot matig zware klei, die tussen 1 en 2 m -Mv overgaan in beddingzand. De oever-, kronkelwaard- en beddingafzettingen behoren tot de stroomgordel van de Vecht. Deze rivier, die een zijtak vormde van de Oude Rijn, was actief van het begin van de IJzertijd (circa 800 voor Chr.) tot in elk geval het einde van de Romeinse tijd (circa 350 na Chr.) en mogelijk zelfs tot 1122 na Chr., toen de Kromme Rijn bij Wijk bij Duurstede werd afgedamd. De huidige Vecht moet in geologische zin als restgeul worden geïnterpreteerd. De bodem bestaat ter plaatse uit een circa 20 cm dikke recente ophogingslaag, met daaronder een oude bouwvoor, die gemiddeld 60 cm dik is. Hieronder bevindt zich een 50 cm dikke zandige kleilaag, die als ophogingslaag kan worden beschouwd. Deze laag rust op natuurlijke afzettingen. De oeverafzettingen bestaan uit licht zandige klei. Deze afzettingen zijn circa 40 cm dik. In deze laag zijn de tijdens het proefsleuvenonderzoek aangetroffen antropogene sporen ingegraven. Hieronder komt een circa 10 cm dik laagje klei voor met dunne zandlagen, die ook als oeverafzettingen kan worden gekwalificeerd. Onder deze oeverafzettingen is beddingzand (met humus en kleilagen) aangetroffen.		
Cultuurlandschappelijke en historisch-geografische kenmerken	Het plangebied maakt in zijn huidige context deel uit van de bebouwde kom van Maarssen en kan in aanzet worden beschouwd als een 10e-eeuwse uitbreiding van de in de 9e eeuw ontstane nederzetting Maarssen. De eerste bewoning van Maarssen concentreerde zich op de hoge oeverwallen van de Vecht. Deze oeverwallen bestonden uit vrij smalle kronkelende stroken kleiafzettingen. Aan weerszijden hiervan bevonden zich destijds uitgestrekte moerasgebieden. De oorspronkelijke naam Marsna of Marsua dat 'moerassige grond' (marse) betekent, is hiervan afgeleid. In latere context valt het plangebied net buiten de historische dorpskern van Maarssen die uit de Late Middeleeuwen stamt. In de 19e eeuw en het begin van de 20e eeuw was het plangebied in gebruik als boomgaard. In de loop van de 20e eeuw raakte het plangebied geleidelijk bebouwd.		
Resultaten: perioden en sites			
Regionale archeologische	Het plangebied maakt vermoedelijk deel uit van een 10e-eeuwse		

context	uitbreiding van het in de 9e eeuw ontstane Maarssen. Bij het proefsleuvenonderzoek zijn in de ondergrond sporen aangetroffen die in die richting wijzen. Het vondstmateriaal (met name het aardewerk) laat voorts zien dat de activiteiten die hier hebben plaatsgehad in de periode 975-1125 kunnen worden geplaatst. Daarbij moet gedacht worden aan verspreide bewoning op de oeverwal van de Vecht. Uit de directe omgeving van het plangebied zijn voornamelijk vindplaatsen bekend uit de Vroege en Late Middeleeuwen en/of de Nieuwe tijd. Mogelijk zijn oudere vindplaatsen - op grond van de ouderdom van de Vechtse stroomgordel kunnen hier bewoningsresten voorkomen vanaf de IJzertijd - als gevolg van erosie door het meanderen van de Vecht verdwenen.
Aard en ouderdom van de vindplaats	Op grond van het aangetroffen vondstmateriaal kan de vindplaats in de periode 975-1125 na Chr. worden geplaatst. Gezien deze achtergrond wordt het plangebied gerekend tot een uitbreiding van het 9e-eeuwse Maarssen. Latere vondsten en andere relictten laten zien dat het gebied nadien als akkerland (wellicht nadat het daartoe eerst was opgehoogd) en vervolgens weer als woongebied is gebruikt.
Gaafheid en conservering (structuren, sporen, vondsten, paleo-ecologische resten)	Op grond van het proefsleuvenonderzoek kan worden gesteld dat de archeologische sporen in goede conditie zijn. De sporen bevinden zich vanaf circa 1,30 m -Mv en zijn alleen plaatselijk aangetast. Op sommige locaties zijn ze zelfs helemaal verdwenen als gevolg van diepere bodemingrepen (de aanleg van bestaande kelderruimtes en een verdiepte parkeergarage). Met de organische component is het minder goed gesteld doordat de grondwaterspiegel zich op een dieper niveau bevindt. Naar verwachting zijn paleo-ecologische resten alleen bewaard gebleven in diep ingegraven grondsporen, zoals waterputten. Het botmateriaal en hout hebben de tand des tijds overigens wel redelijk doorstaan. Dit geldt in mindere mate voor metalen voorwerpen.
Begrenzing en oppervlakte van de totale vindplaats (dus ook buiten het plangebied)	De vindplaats maakt naar alle waarschijnlijkheid deel uit van een nederzettingsareaal (lees: losse huisplaatsen) dat uit de 10e-11e eeuw stamt en beschouwd kan worden als een uitbreiding van het in de 9e eeuw ontstane Marsna (of Marsua). Gezien deze achtergrond is het waarschijnlijk dat de in het onderzoeksgebied aangetroffen sporen zich voortzetten tot buiten dit gebied. Op basis van onderhavig onderzoek kunnen hierover geen eenduidige uitspraken worden gedaan. Bij het vooronderzoek (Van Eijk, 2008) werd geschat dat de totale omvang van de vindplaats (op zijn minst) circa 4800 m ² bedraagt.
Begrenzing en oppervlakte van (het deel van) de vindplaats binnen het plangebied	Het is moeilijk hierover concrete uitspraken te doen, maar het is aannemelijk dat de vindplaats in noordelijke richting aansluit op oudere bewoning (van het 9e-eeuwse Maarssen), terwijl er rekening mee moet worden gehouden dat de bewoning zich ook verder richting zuiden heeft uitgestrekt. Al met al ziet het ernaar uit dat de vindplaats (op zijn minst) het hele plangebied beslaat.

Archeologische stratigrafie en diepte van vondstlagen	Uit de vooronderzoeken is gebleken dat de archeologisch relevante laag zich vanaf 1,30 m –Mv (0,7 m +NAP) bevindt, afgedekt door ophogingslagen en een oude bouwvoor.
Archeologische verwachting op basis van het vooronderzoek	
Structuren en sporen	Op basis van de tot nu toe uitgevoerde onderzoeken worden nederzettingssporen verwacht, bestaande uit kuilen, paalsporen (van plattegronden van huizen en bijgebouwen), haardplaatsen, greppels en waterputten. Verder moet ter plekke rekening worden gehouden met sporen van een oude, van oorsprong middeleeuwse, weg.
Artefacten: anorganisch	In nederzettingsarealen kunnen in relatie tot de archeologische sporen allerhande voorwerpen van anorganisch materiaal worden aangetroffen. Genoemd worden hier aardewerk, steen, natuursteen, metaal en glas.
Artefacten: organisch	Organisch materiaal (zoals hout en bot) blijft alleen bewaard onder natte omstandigheden (afgesloten van de lucht c.q. ingepakt in grondlagen waarin lucht nauwelijks doordringt). Het proefsleuvenonderzoek heeft uitgewezen dat vondsten van organisch materiaal (zij het in een wisselende conditie) bewaard zijn gebleven, ondanks het feit dat het grondwaterpeil zich op een dieper niveau bevindt. De beste kansen voor organisch materiaal doen zich voor in de vulling van diep ingegraven grondsporen, zoals kuilen en waterputten. Gezien deze achtergrond moet op grotere diepte rekening worden gehouden met goed geconserveerde organische artefacten van (onder meer) hout en leer.
Paleo-ecologische resten	Het bovenstaande geldt mutatis mutandis voor paleo-ecologische resten (zaden, pollen of organisch afval). Met name in diep ingegraven grondsporen moet rekening worden gehouden met goed geconserveerde paleo-ecologische resten. Uit verbrande context kunnen verkoolde resten boven het grondwaterniveau verwacht worden.
Complexiteit	De complexiteit van zowel de opgraving als de archeologische begeleiding wijken niet af van wat gebruikelijk is in dit soort situaties, met één opgravingsvlak op het niveau waarop de archeologische sporen zich duidelijk in het vlak aftekenen. Ook in technisch opzicht kan het onderzoek als gangbaar (middelmatica complex) worden gekwalificeerd.

3. Vraagstelling

Onderzoekskader, relatie met NOaA, synergie	Dit aspect is in het kader van de Nationale Onderzoeksagenda niet aan de orde. Wel kan de opgraving in een meer regionaal onderzoekskader worden geplaatst, meer specifiek gericht op de ontwikkeling van het dorp Maarssen.
Onderzoeksvragen	In het kader van de opgraving dienen de volgende vragen beantwoord te worden: Hoe ziet de geologische/bodemkundige opbouw van het onderzoeksgebied er uit?

	• In welke mate is de bodem in het onderzoeksgebied verstoord? • Op welke niveau bevinden zich de archeologische resten en kunnen deze aan een specifieke afzetting/laag worden gekoppeld? • Waaruit bestaan de archeologische resten die zijn aangetroffen? • Welke structuren zijn te herkennen, hoe kunnen deze geïnterpreteerd en gedateerd worden en welke parallellen bestaan hiervoor? • Welke conclusies kunnen hieraan worden verbonden voor wat betreft het gebruik van het gebied? • Hoe kunnen de vondsten worden getypeerd en gedateerd? • Waar bestaan de nederzettingssporen uit en kunnen er op grond van de aangetroffen sporen en vondsten uitspraken worden gedaan omtrent het karakter van dit woongebied? • Kunnen er specifieke activiteitszones worden aangewezen? Wat valt er te zeggen over de ruimtelijke spreiding van de aangetroffen sporen en (andere) vondsten? • Is het mogelijk een fasering aan te brengen in de aangetroffen grondsporen en andere structuren? • Is het mogelijk een fasering aan te brengen in eventuele ophogingslagen en/of akkerlagen? • Is het mogelijk een relatie te leggen tussen de vindplaats en de oude(re) kern van Maarssen? • Is het mogelijk aan de hand van de bodemopbouw vast te stellen hoeveel van het oorspronkelijke loopvlak is verdwenen? Zo ja, wat kan hier uit worden afgeleid? • Is het mogelijk op grond van het vondstmateriaal de periode van gebruik nog verder aan te scherpen? • Wat is de precieze situatie met betrekking tot de gaafheid en conservering van de archeologische vondsten/sporen? • Hoe ziet de specifieke datering van de gebruiksfasen van de vindplaats eruit? En van de grondsporen? • Wat is de relatie tussen de vindplaats en het omringende landschap? • Bij het aantreffen van een weg: wanneer (en hoe lang) was deze in gebruik? Hoe is de weg opgebouwd en aangelegd en is hij onderhouden en gerepareerd? Kunnen er uitspraken worden gedaan omtrent de wielbreedte van de gebruikte karren? • Kan aan de hand van het zoölogisch en botanisch materiaal de (voedsel) economie van de vindplaats worden gereconstrueerd? • Bestaat er een verband tussen deze en andere vindplaatsen in de directe omgeving? • Is het mogelijk op grond van organische (micro)resten iets te zeggen over de natuurlijke vegetatie en het cultuurlandschap in en rond de vindplaats? • Hoe verhouden de opgravingsresultaten zich tot de bevindingen in vergelijkbare onderzochte vindplaatsen in dezelfde regio? Hierbij dient specifiek aandacht geschonken te worden aan de opgraving
--	--

	Winkelbuurt te Abcoude (Bouma, in prep.). Ten aanzien van de archeologische begeleiding zijn de volgende aanvullende vragen aan de orde: • Zijn er bij de sloop van de kelders in de ondergrond nog archeologische sporen en vondsten aan het licht gebracht? Zo ja, waar bestaan die uit? • Voegen de aangetroffen sporen en vondsten nog iets toe aan de resultaten van de opgraving? Zo ja, licht deze toe. • Hoe verhouden de sporen en vondsten zich tot de opgravingsresultaten?
Aanbevelingen	• Allereerst wordt aanbevolen de lokale bevolking en andere belangstellenden tijdens de opgraving te informeren over de stand van zaken e.d., mede gelet op de ligging in de bebouwde kom. • In het verlengde hiervan verdient het aanbeveling - een en ander afhankelijk van de resultaten - de vondsten e.d. onder de aandacht van een breed publiek te brengen (bijvoorbeeld in de vorm van een tijdelijke tentoonstelling). • Tot slot wordt aanbevolen de bevindingen van het archeologisch onderzoek te vertalen naar het ruimtelijk beleid van de aangrenzende gebieden, gericht op behoud van het bodemarchief.
Beperkingen	Geen

4. Veldwerk

Strategie	Zowel de opgraving als de archeologische begeleiding worden uitgevoerd conform de richtlijnen van de vigerende versie van de KNA. <u>De opgraving</u> Uitgangspunt hierbij is een vlakdekkende opgraving van het gedeelte waar de bodem bij de aanleg van de ondergrondse parkeergarage en het belendende appartementengebouw zal worden verstoord tot in of onder het archeologisch relevante niveau. De voorgenomen nieuwbouw heeft een oppervlakte van circa 1300 m². De delen waar dieper verstoord gaat worden dan 1,2 m –Mv dienen opgegraven te worden. Op grond hiervan wordt voorgesteld uit te gaan van één vlakdekkende werkput. Voorwaarde daarvoor is dat de vrijgekomen grond dient te worden afgevoerd. Als dit problematisch is, kan gekozen worden van een systeem van zo breed mogelijke werkputten haaks op de lengterichting van het complex (bijvoorbeeld met een breedte van 10 m). Ook hier speelt de problematiek van de stortplaats van de vrijgekomen grond. De archeologisch aannemer kan in overleg treden met de opdrachtgever om de mogelijkheden te onderzoeken om de aanleg
-----------	--

	van putten te combineren met de aanleg van bouwputten om de efficiëntie van het grondverzet te optimaliseren. <u>De archeologische begeleiding (protocol opgraving)</u> Alle ingrepen die samenhangen met het verwijderen van de kelders, en die plaatsvinden beneden maaiveld, na het verwijderen van opstaande bebouwing, zullen archeologisch worden begeleid. Hierbij dienen de eisen zoals gesteld in de tijdens het veldonderzoek vigerende versie van de KNA minimaal gevolgd te worden. De archeologische begeleiding houdt in dat op aangeven van de archeoloog de keldervloeren en -wanden worden verwijderd, waarna er een vlak wordt aangelegd en de gelegenheid wordt geboden archeologische waarnemingen te verrichten (inclusief het eventueel documenteren van sporen en bergen van vondsten). Indien de aangetroffen sporen en vondsten het niveau overstijgen van een archeologische begeleiding (en de werkzaamheden die ermee samenhangen), treden de richtlijnen in werking die van toepassing zijn op de opgraving voor het onderzoeksgebied (zie verder hieronder). Er dient doorlopend een archeoloog aanwezig te zijn om de archeologische begeleiding uit te voeren. Mocht daartoe aanleiding zijn, dan zal een tweede archeoloog worden ingezet. De aanvang en duur van de archeologische begeleiding is daarmee onder meer afhankelijk van de planning en de voortgang van de civieltechnische werkzaamheden. De opdrachtgever dient de archeologisch uitvoerder hiervan tijdig op de hoogte stellen met het oog op de logistieke en planningstechnische voorbereiding van het (actief) begeleiden van de werkzaamheden.
Fysisch-geografisch onderzoek	<u>Opgraving</u> Tijdens de vooronderzoeken is reeds fysisch-geografische informatie verzameld. Als aanvulling hierop wordt tijdens de opgraving een lengteprofiel van de opgravingsput getekend (schaal 1:20), bodemkundig beschreven, geïnterpreteerd en gefotografeerd. De lagen en horizonten worden beschreven conform de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode (ASB) en de horizontindeling conform De Bakker & Schelling e.a. (1989). Bij een eenvoudig (gelijkaardig) profiel kan worden volstaan met het nemen van kolomopnames om de 10 m. <u>Archeologische begeleiding</u> Het fysisch-geografisch onderzoek kan beperkt blijven tot een korte beschrijving van de geconstateerde lithologie en bodemgesteldheid, aangevuld met een fotografische profielopname. Alleen indien er sprake is van een sterk afwijkende bodemopbouw, wordt het profiel getekend (schaal 1:20).
Methoden en technieken	<u>Opgraving</u> De opgraving dient te worden uitgevoerd conform de richtlijnen van de vigerende versie van de KNA.

	• De werkput wordt (c.q. werkputten worden) aangelegd met een graafmachine met een gladde bak. Vondsten die hierbij te voorschijn komen worden - afhankelijk van het belang ervan - individueel ingemeten (bijv. metaalvondsten) of stratigrafisch verzameld in vakken van 5 X 5 m; • Er wordt één archeologisch 'leesbaar' vlak aangelegd op sporenniveau. Dit opgravingsvlak wordt met de machine, en waar nodig met de hand geschaafd; • Het vlak wordt gefotografeerd, getekend (schaal 1:50) en de hoogtes boven NAP worden bepaald met behulp van een waterpas; • Digitaal tekenen in het veld is toegestaan; • Het vlak en de uitgegraven grond wordt met behulp van een metaaldetector afgezocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren. Dit gebeurt ook al tijdens de aanleg van het vlak; • De vlakken worden op systematische wijze om de 5 m gewaterpast; • De opgravingsput wordt (opgravingsputten worden) ingemeten in RD-coördinaten; • Sporen worden vastgelegd op een vlaktekening (schaal 1:50). Van de werkput(ten) worden overzichtsfoto's vervaardigd; van alle herkenbare structuren worden afzonderlijk foto's genomen; • In overleg met opdrachtgever en Bevoegd Gezag kan worden besloten om eventueel aanwezige vondstconcentraties (afvaldumps) in vakken van 1 x 1 m en in lagen van 0,1 m op te graven en te zeven over een maaswijdte van 0,4 mm. Bij het aantreffen van visresten en klein botmateriaal dient dit zowieso plaats te vinden; • In principe worden alle structuren, (water)kuilen en –putten bemonsterd ten behoeve van paleo-ecologisch onderzoek. In geval van structuren worden de meest veelbelovende sporen bemonsterd. Daarnaast worden ook van de overige sporen, waarvan de inhoud zich leent voor paleo-ecologisch onderzoek, dendrochronologisch onderzoek of ¹⁴C-analyse, monsters genomen. Alle monsters worden genomen conform de in de KNA beschreven procedures. <u>Archeologische begeleiding</u> Het verwijderen van de keldervloeren en –wanden wordt actief begeleid, waarna een vlak wordt aangelegd. Indien er archeologische sporen worden aangetroffen, zullen deze worden gedocumenteerd, ingemeten, gefotografeerd en getekend. Tevens zullen vondsten worden verzameld. Alleen indien er sprake is van een sterk afwijkende bodemopbouw, wordt het profiel getekend (schaal 1:20).
Structuren en grondsporen	<u>Opgraving</u> In aanvulling op de richtlijnen van de vigerende versie van de KNA wordt het volgende naar voren gebracht:

	• Alle antropogene grondsporen dienen te worden gedocumenteerd, gecoupeerd en afgewerkt. Hetzelfde geldt voor 'vondsthoudende' natuurlijke sporen (bijvoorbeeld boomvallen); • Van alle coupes wordt een foto vervaardigd; • In overleg met opdrachtgever en Bevoegd Gezag kan worden besloten om de vulling van kansrijke grondsporen bij de afwerking te zeven over een zeef met een maaswijdte van maximaal 5 mm, wanneer de coupe geen vondsten heeft opgeleverd. Bij het aantreffen van klein botmateriaal dient dit zowieso plaats te vinden. <u>Archeologische begeleiding</u> Bovenstaande geldt mutatis mutandis voor de werkzaamheden die betrekking hebben op de archeologische begeleiding.
Artefacten: anorganisch	Het onderzoek wordt uitgevoerd conform de richtlijnen van de tijdens het onderzoek vigerende versie van de KNA. In aanvulling daarop wordt het volgende naar voren gebracht: • Tijdens het onderzoek worden alle artefacten verzameld, teneinde een uitspraak te kunnen doen over de datering en de fasering van de vindplaats; • Verzamelwijze aanleg vlakvondsten: verzamelen per vakken van 5 x 5 m; • Spoorvondsten worden per spoor verzameld; • Metaalvondsten worden met behulp van een metaaldetector verzameld. Metaalvondsten op/in het vlak worden individueel ingemeten en verzameld. <u>Archeologische begeleiding</u> Bovenstaande geldt mutatis mutandis voor de werkzaamheden die betrekking hebben op de archeologische begeleiding.
Artefacten: organisch	<u>Opgraving</u> In aanvulling op de richtlijnen van de vigerende versie van de KNA wordt het volgende naar voren gebracht: • Tijdens het onderzoek worden alle artefacten verzameld, teneinde een uitspraak te kunnen doen over de datering en de fasering van de vindplaats; • Verzamelwijze aanleg vlakvondsten: verzamelen per vakken van 5 x 5 m; • Spoorvondsten worden per spoor verzameld; • Vlakvondsten worden ingetekend. <u>Archeologische begeleiding</u> Bovenstaande geldt mutatis mutandis voor de werkzaamheden die betrekking hebben op de archeologische begeleiding.
Paleo-ecologische resten en laboratoriumdateringen	<u>Opgraving</u> In aanvulling op de richtlijnen van de vigerende versie van de KNA wordt het volgende naar voren gebracht: • Er worden monsters genomen ten behoeve van pollenonderzoek

	en macro-botanisch onderzoek en onderzoek van eventuele visresten, bij voorkeur uit kansrijke sporen zoals, natte, houtskoolrijke of humeuze grondsporen; • Er worden monsters genomen ten behoeve van ¹⁴C- en/of dendrochronologisch onderzoek, bij voorkeur uit kansrijke sporen of lagen. Tijdens de uitwerking van het onderzoek wordt op basis van de onderzoeksresultaten en de vraagstellingen een selectie van monsters gemaakt die in aanmerking komen voor analyse. In overleg met de opdrachtgever en de bevoegde overheid zal uiteindelijk bepaald worden welke monsters geanalyseerd worden. <u>Archeologische begeleiding</u> Bovenstaande geldt mutatis mutandis voor de werkzaamheden die betrekking hebben op de archeologische begeleiding.
Beperkingen	Geen

5. Uitwerking en conservering (zowel archeologisch onderzoek als begeleiding)

Analyse fysische-geografie	Fysisch-geografische analyse vindt indien mogelijk in het veld plaats. De analyse gebeurt op basis van de bestudeerde profielen.
Structuren en grondsporen	Voor de specifieke eisen die aan de uitwerking van de structuren en grondsporen worden gesteld, wordt verwezen naar de vigerende versie van de KNA. In aanvulling daarop wordt het volgende naar voren gebracht: • Grondsporen en structuren worden uitgewerkt tot op een niveau dat nodig is voor de beantwoording van de onderzoeksvragen; • Alle grondsporen worden zo mogelijk geïnterpreteerd en gedateerd; • Structuren en bijzondere sporen worden beschreven, gedetermineerd en gedateerd en via bureauonderzoek op parallellen gecontroleerd.
Artefacten: anorganisch	In aanvulling op de richtlijnen in de vigerende versie van de KNA geldt het volgende: • De vondsten worden per materiaalcategorie gewassen, gesorteerd, geteld, gewogen en gewaardeerd; • De vondsten worden uitgewerkt tot het niveau dat nodig is voor de beantwoording van de onderzoeksvragen; • De vondsten worden tijdelijk zo opgeslagen dat de kwaliteit van het materiaal niet achteruit gaat. Na afloop van het veldwerk wordt gedurende een evaluatieoverleg tussen de opdrachtgever, het bevoegd gezag, de depotbeheerder en de archeologische uitvoerder bepaald welke vondsten in aanmerking komen voor uitwerking en analyse of niet verder worden uitgewerkt. Tijdens de evaluatie wordt ook schriftelijk vastgelegd of en hoeveel

	objecttekeningen (aardewerk, glas, metaal, steen) vervaardigd dienen te worden. Tenslotte wordt tijdens de evaluatie bepaald welke vondsten duurzaam geconserveerd worden en welke vondsten gedeponeerd of afgestoten worden.
Artefacten: organisch	In aanvulling op de richtlijnen in de vigerende versie van de KNA wordt het volgende naar voren gebracht: • De vondsten worden per materiaalcategorie gewassen, gesorteerd, geteld, gewogen en gewaardeerd; • De vondsten worden uitgewerkt tot het niveau dat nodig is voor de beantwoording van de onderzoeksvragen; • De vondsten worden tijdelijk zo opgeslagen dat de kwaliteit van het materiaal niet achteruit gaat. Na afloop van het veldwerk wordt gedurende een evaluatieoverleg tussen de opdrachtgever, het bevoegd gezag, de depotbeheerder en de archeologische uitvoerder bepaald welke vondsten in aanmerking komen voor uitwerking en analyse of niet verder worden uitgewerkt. Tijdens de evaluatie wordt ook vastgelegd of en hoeveel objecttekeningen (hout, leer, bot, textiel) vervaardigd dienen te worden. Tenslotte wordt tijdens de evaluatie bepaald welke vondsten duurzaam geconserveerd worden en welke vondsten gedeponeerd of afgestoten worden.
Paleo-ecologische resten	Na afloop van het veldwerk wordt tijdens het evaluatieoverleg tussen de opdrachtgever, het bevoegd gezag en de archeologische uitvoerder bepaald welke monsters in aanmerking komen voor waardering en eventuele nadere analyse. Analyse is slechts noodzakelijk indien het bijdraagt tot een betere beantwoording van de onderzoeksvragen. Met betrekking tot deponering van niet uitgewerkte monsters dient de archeologisch aannemer contact op te nemen met de depotbeheerder.
Laboratoriumdateringen	Laboratoriumdateringen in de vorm van ¹⁴ C-onderzoek of dendrochronologisch onderzoek vinden alleen plaats indien deze relevant zijn voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen.
Beeldrapportage (objecttekeningen, foto's, kaarten, e.d.)	In het rapport dienen (ten minste) te worden opgenomen: • Een locatiekaart; • Een overzicht van de aangelegde opgravingsput(en); • De resultaten van het fysisch-geografisch onderzoek in het horizontale (bodemkaart) en het verticale vlak (profielen); • Foto's en tekeningen ter verduidelijking van belangrijke profielinformatie; • Overzichten van de aangetroffen sporen en structuren per periode; • Detailtekeningen en foto's van belangrijke sporen en structuren; • Afbeeldingen van artefacten (indien relevant); • Verspreidingskaart van artefacttypen (indien relevant).
Conservering geselecteerd materiaal	Voor de specifieke eisen die aan de conservering worden gesteld, wordt verwezen naar de vigerende versie van de KNA en de Veldhandleiding archeologie (CvAK-Leidraad 1).

	Hierbij geldt dat: • De vondsten tijdelijk zo worden opgeslagen dat de kwaliteit van het materiaal niet achteruit gaat; • Na evaluatie en op basis van de vondsten en de vraagstelling wordt beslist welk materiaal in aanmerking komt voor duurzame conservering (of zelfs restauratie) en welk materiaal wordt afgestoten; • Er overleg plaatsvindt met de depotbeheerder.
Beperkingen	Geen

6. Eindproduct: rapportage en deponering

Te leveren product	Het eindproduct is een rapport volgens KNA-specificatie OS15. In het eindrapport dienen de vragen beantwoord te worden die in dit PvE gesteld zijn. Voorafgaand aan de rapportage vindt een evaluatie plaats, volgens KNA-specificaties OS12 en OS13. Bij het eindproduct hoort een bewijs (af te geven door het provinciaal depot voor bodemvondsten van Utrecht) van overdracht van vondsten en documentatie. Dit bewijs kan eventueel separaat worden aangeleverd.
Inhoud eindrapport	De inhoud van het eindrapport (dat zowel betrekking heeft op de opgraving als de archeologische begeleiding) dient te voldoen aan KNA-specificatie OS15. De onderzoeksvragen die in dit PvE gesteld zijn dienen helder en gestructureerd beantwoord te zijn. De rapportage bevat in ieder geval de volgende onderdelen: • Samenvatting; • Inleiding, met o.a. aanleiding (inclusief planbeschrijving, ontwikkelingen, verstoringsdiepte), fase van planprocedure, en vraag- en doelstellingen van het onderzoek; • Overzicht van eerder gedane archeologische vondsten en van onderzoeken in het plangebied of de nabijheid van het plangebied; • Verantwoording toegepaste onderzoeksmethoden en technieken (inclusief eventuele afwijkingen t.o.v. dit PvE); • Resultaten, met een beschrijving van: - Relevante vlakken, bodemprofielen, sporen en structuren; - Relevante vondsten; - Aangetroffen vindplaatsen aan de hand van antwoorden op de onderzoeksvragen; - (Eventuele) resultaten specialistisch onderzoek. • Synthese; • Conclusie; • Aanbevelingen (ten aanzien van de omgang met directe omgeving).

	Verder worden aan de rapportage toegevoegd: • Beeldend materiaal (zie beeldrapportage, onderdeel 7); • Sporenlijst: waarin per spoor staat aangegeven: 1) spoornummer, 2) type, 3) datering en 4) geassocieerde vondstnummers; • Vondstenlijst: waarin voor elk archeologisch artefact (AF) na het vondstnummer staat aangegeven 1) context (spoor/laag), 2) conserveringstoestand (verbrand, vorstschade, geërodeerd, etc.), 3) determinatie, 4) datering en 5) beschrijving (lengte x breedte x hoogte, baksel/materiaal, versiering, bewerkingssporen, etc. indien relevant); • Monsterlijst; • Resultaten eventueel specialistisch onderzoek; • Afkortingenlijst, waarin alle gebruikte afkortingen in het rapport worden verklaard.
Verschijsning en oplaag eindrapport	Binnen 6 weken na afloop van het veldwerk van de opgraving wordt een evaluatie- en selectierapport geleverd, op basis waarvan een evaluatieoverleg plaatsvindt. Tijdens dit overleg tussen opdrachtgever, opdrachtnemer, depotbeheerder en bevoegd gezag zal de uitwerking van het onderzoek worden scherpggesteld en wordt het startsein voor de uitwerking gegeven. De duur van de periode waarbinnen de conceptrapportage wordt vervaardigd is afhankelijk van de opmerkingen van de opdrachtgever en de bevoegde overheid op het evaluatierapport, en van de doorlooptijd van eventueel noodzakelijk specialistisch onderzoek. In principe dient het conceptrapport uiterlijk 26 weken na het startsein voor de uitwerking gereed te zijn en aan de opdrachtgever en het bevoegd gezag ter beschikking te worden gesteld. Indien dit niet haalbaar is door bovengenoemde factoren dient de archeologische opdrachtnemer de opdrachtgever en het bevoegd gezag hiervan tijdig op de hoogte te stellen. Na eventuele noodzakelijke aanvullingen en/of aanpassingen door de opdrachtgever en het bevoegd gezag zal een eindrapport worden vervaardigd. Het eindrapport wordt in drievoud en digitaal geleverd aan de opdrachtgever. Daarnaast dienen er ook exemplaren van het eindrapport te worden verstuurd aan het bevoegd gezag, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, de provincie Utrecht en de Koninklijke Bibliotheek.
Deponering	De vondsten en de opgravingsdocumentatie worden binnen twee jaar na afronding van het onderzoek conform de daarvoor geldende richtlijnen, overgedragen aan het provinciaal depot voor bodemvondsten van Utrecht.
Beperkingen	Tijdens de evaluatiefase dient afstemming plaats te vinden met de depotbeheerder.

7. Randvoorwaarden

Personele randvoorwaarden	• De uitvoerder van het onderzoek is een gecertificeerd bedrijf of een bedrijf dat tot de bedoelde werkzaamheden onder de vigerende wet- en regelgeving is toegelaten; • Het veldteam zal minimaal bestaan uit een KNA-archeoloog, die dagelijks in het veld aanwezig is. Het project wordt uitgevoerd onder de verantwoordelijkheid van een senior KNA-archeoloog; • Het is aan te bevelen voor de werkzaamheden amateur-archeologen in te zetten, met dien verstande dat de opdrachtnemer verantwoordelijk is voor de kwaliteit van hun werkzaamheden. De amateurs mogen slechts werkzaamheden verrichten wanneer ook een professioneel archeoloog aanwezig is.
Uitvoeringsperiode en opleveringstermijn veldwerk	• De uitvoerdatum van het veldwerk dient in overleg met de opdrachtgever te worden vastgesteld; • Uiterlijk 10 dagen voorafgaand aan de start van het veldwerk dient de onderzoeksmelding in ARCHIS plaats te vinden; • Binnen 6 weken na afloop van het veldwerk van de opgraving wordt een evaluatie- en selectierapport geleverd.
Uitvoeringscondities veldwerk	• Voor de start van de werkzaamheden wordt door de opdrachtnemer een KLIC-melding uitgevoerd; • De exacte bepalingen en veiligheidsvoorschriften met betrekking tot het graven in de plangebieden, dienen te worden opgenomen in het draaiboek dat altijd in het veld aanwezig dient te zijn; • Het onderzoek dient te worden uitgevoerd conform de richtlijnen in van de op het moment van onderzoek vigerende versie van de KNA. In alle gevallen waarin dit PvE niet voorziet, zijn de procesbeschrijvingen en specificaties in de KNA van toepassing. Het PvE dient tijdens het veldwerk op de werklocatie aanwezig te zijn; • Het PvE betreft de eisen die vanwege het archeologisch belang aan het onderzoek worden gesteld. Dit laat onverlet dat wettelijke en andere regelgeving aangaande het uitvoeren van werkzaamheden moet worden gevolgd (o.a. Arbowet); • De opdrachtgever is verantwoordelijk voor de toegankelijkheid van het terrein, evenals voor de plaatsing van afzettingen, het regelen van vergunningen, betredingstoestemmingen, het verwijderen van explosieven, etc.; • De archeologische aannemer zorgt dat grote uitgravingen (waterputten, graven, afvalkuilen) aan het eind van een werkdag zijn veiliggesteld tegen schatgravers bij voorkeur door het afdekken of afwerken ervan.
Kwaliteitsbewaking, toezicht, overleg en evaluatie	• Tijdens het uitvoeren van het veldwerk worden door de verantwoordelijke archeoloog dag- en weekrapporten opgesteld waarin de vordering van de werkzaamheden, de personele inzet, de verwerking en de opslag van kwetsbare materialen, de wetenschappelijke of technische ontwikkelingen en de inhoudelijke keuzes worden opgenomen; • In de loop van het onderzoek vindt regelmatig (telefonisch)

	overleg plaats met de opdrachtgever en het Bevoegd Gezag; • Bij eventuele afwijkingen van de bepalingen uit het PvE wordt onmiddellijk contact opgenomen met de opdrachtgever en het bevoegd gezag i.v.m. de te volgen strategie. Deze afwijkingen dienen in de rapportage te worden verantwoord; • Direct na afloop van het veldwerk wordt gestart met de technische uitwerking. De veldtekeningen worden gedigitaliseerd, de vondsten gewassen, gesorteerd, geteld, gewogen en ingevoerd in een database. Binnen 6 weken na afloop van het veldwerk wordt deze technische uitwerking afgesloten met een evaluatie- en selectierapport dat aan de opdrachtgever en het bevoegd gezag wordt geleverd; • Op grond van het technisch tussenrapport vindt een eerste evaluatieoverleg plaats tussen opdrachtgever, opdrachtnemer en bevoegd gezag. Tijdens dit overleg wordt de uitwerking van het onderzoek scherp gesteld: welke vondsten worden tot op welk niveau uitgewerkt, hoeveel vondsten worden getekend/gefotografeerd, welke vondsten worden duurzaam geconserveerd/gerestaureerd en welke vondsten worden gedeponeerd of afgestoten. Hiernaast wordt bepaald welke monsters (voor macro-botanische resten of pollen) gewaardeerd worden en welke laboratoriumdateringen worden uitgevoerd; • Na een waardering van de monsters vindt een tweede evaluatie plaats, waarbij besloten wordt hoeveel en welke monsters voor een analyse in aanmerking komen. Na dit tweede overleg kan het startsein voor de uitwerking en rapportage worden gegeven; • De duur van de periode waarbinnen de conceptrapportage wordt vervaardigd is afhankelijk van de opmerkingen van de opdrachtgever en de bevoegde overheid op het evaluatierapport, en van de doorlooptijd van eventueel noodzakelijk specialistisch onderzoek. In principe dient het conceptrapport uiterlijk 26 weken na het startsein voor de uitwerking gereed te zijn en aan de opdrachtgever en het bevoegd gezag ter beschikking te worden gesteld. Indien dit niet haalbaar is door bovengenoemde factoren dient de archeologische opdrachtnemer de opdrachtgever en het bevoegd gezag hiervan tijdig op de hoogte te stellen. Beide kunnen reageren op de conceptrapportage, waarna het rapport definitief wordt opgemaakt; • De onderzoeksresultaten en de conceptrapportage zullen door het bevoegd gezag worden getoetst aan dit PvE.
Selectieprocedure tijdens het veldwerk	Indien selecties plaatsvinden, dient dit te allen tijde met het bevoegd gezag te worden afgesproken en vastgelegd. Selecties kunnen uitgevoerd worden in verband met het wel of niet couperen en afwerken van grondsporen, documenteren van profielen, bemonsteren van grondsporen en verzamelen van vondstmateriaal.
Uitvoeringsperiode uitwerking; opleveringstermijn (concept) eindrapport	• Een evaluatie- en selectierapport (na de technische uitwerking) wordt binnen 6 weken na afloop van het veldwerk geleverd; • De duur van de periode waarbinnen de conceptrapportage wordt

	vervaardigd is afhankelijk van de opmerkingen van de opdrachtgever en de bevoegde overheid op het evaluatierapport, en van de doorlooptijd van eventueel noodzakelijk specialistisch onderzoek. In principe dient het conceptrapport uiterlijk 26 weken na het startsein voor de uitwerking gereed te zijn en aan de opdrachtgever en het bevoegd gezag ter beschikking te worden gesteld. Indien dit niet haalbaar is door bovengenoemde factoren dient de archeologische opdrachtnemer de opdrachtgever en het bevoegd gezag hiervan tijdig op de hoogte te stellen. Beide kunnen reageren op de conceptrapportage, waarna het rapport definitief wordt opgemaakt.
Termijn overdracht van vondsten, monsters en documentatie	Eventuele vondsten worden met documentatie binnen twee jaar na afronding van het onderzoek overgedragen aan het provinciaal depot voor bodemvondsten van de provincie Utrecht, op basis van de voorwaarden van dit depot. Aangetroffen archeologisch resten worden via de geautomatiseerde database ARCHIS conform de wettelijke meldingsplicht aangemeld bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en bij DANS Easy.
Procedure toetsing eindproduct door bevoegd gezag	Onderzoeksresultaten en conceptrapport worden door het bevoegd gezag getoetst aan dit PvE. Na eventuele noodzakelijke aanvullingen en/of aanpassingen zal een eindrapport worden vervaardigd.

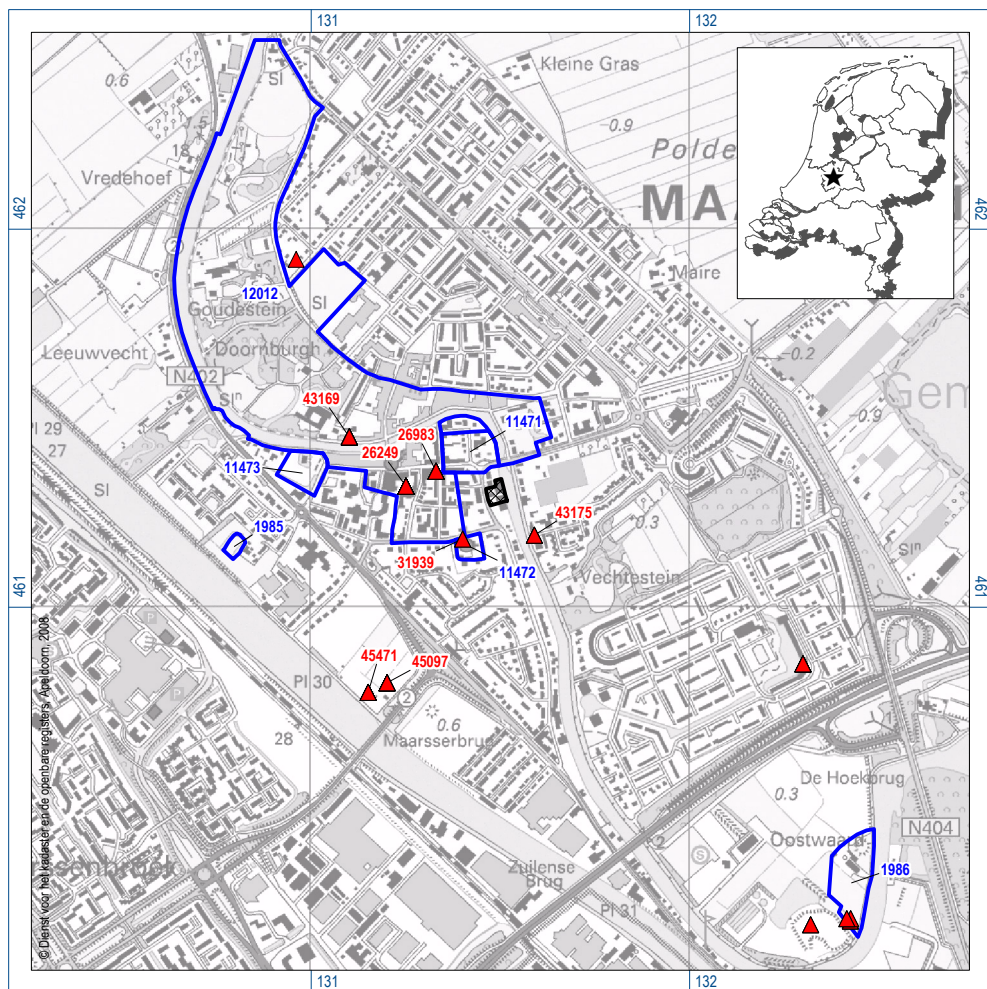
8. Wijzigingen na evaluatie

Wijzigingen tijdens het veldwerk	Als er tijdens het veldwerk wijzigingen in de vraagstelling, strategie, selectie of werkwijze noodzakelijk of wenselijk zijn, dient de uitvoerder in overleg te treden met de opdrachtgever en het bevoegd gezag. Hiermee dienen afspraken te worden gemaakt aangaande deze wijzigingen en de daarmee samenhangende planning van de werkzaamheden, alsmede eventueel meer- of minderwerk. Deze wijzigingen dienen in het rapport te worden verantwoord. Dit houdt in dat een beslissingsbevoegd contactpersoon zowel voor de opdrachtgever als voor het bevoegd gezag gedurende het veldwerk goed (telefonisch) bereikbaar moet zijn.
Procedure van wijziging na de evaluatiefase van het veldwerk	Als er na de evaluatie en selectie nog ingrijpende wijzigingen optreden t.a.v. de vraagstellingen, methodiek van uitwerking, conservering of rapportage, dient dit tijdig met de opdrachtgever/het bevoegd gezag te worden besproken. Hiermee dienen afspraken te worden gemaakt aangaande deze wijzigingen en de daarmee samenhangende planning van de werkzaamheden alsmede eventueel meer- of minderwerk. Deze wijzigingen dienen in het rapport te worden verantwoord.
Procedure van wijziging tijdens uitwerking en conservering	Als er ten aanzien van de vraagstelling, strategie, werkwijze, selectie, conservering of rapportage wijzigingen wenselijk zijn,

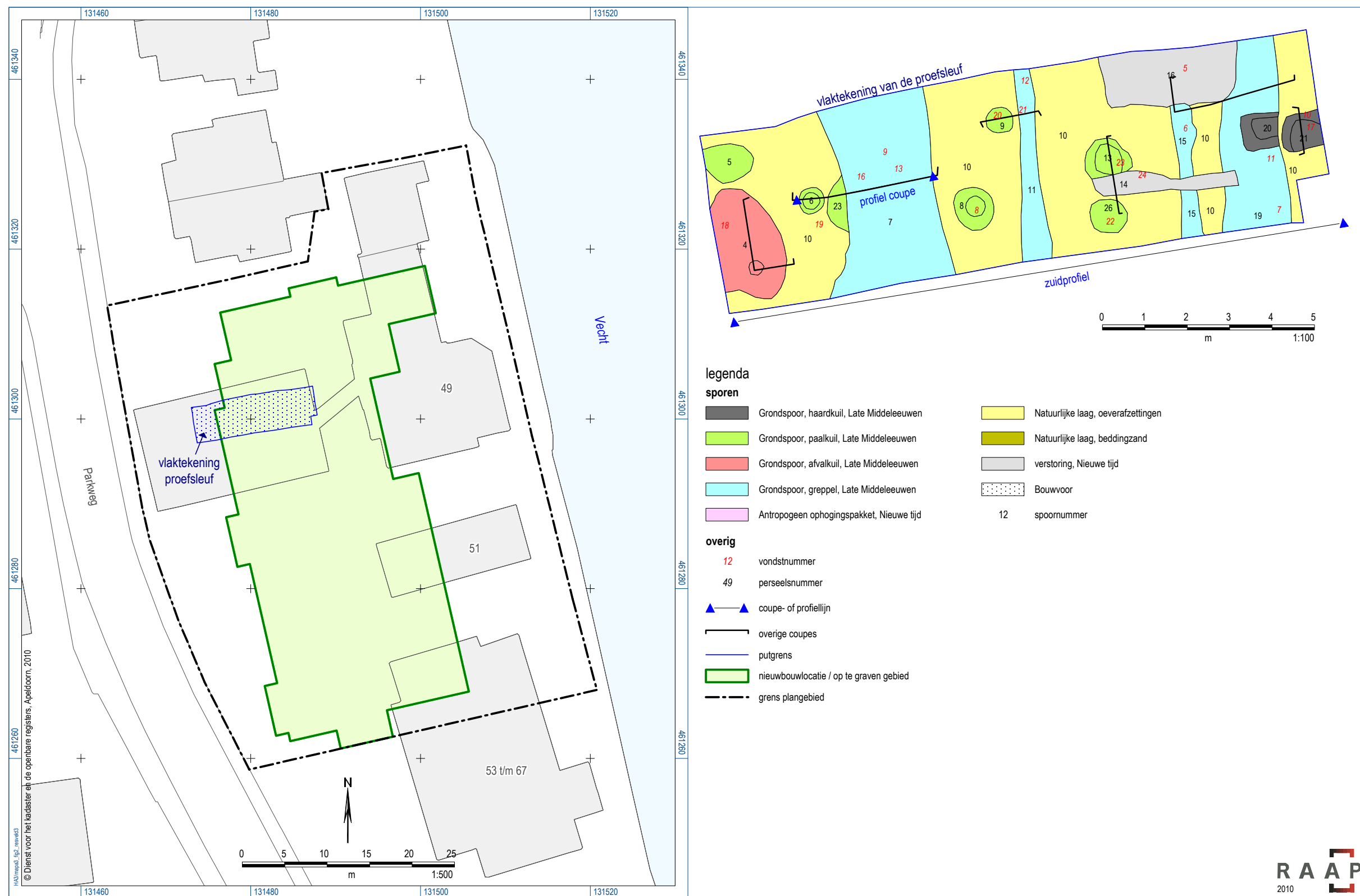
	dient dit tijdig met de opdrachtgever en het bevoegd gezag te worden besproken. Hiermee dienen afspraken te worden gemaakt aangaande deze wijzigingen en de daarmee samenhangende planning van de werkzaamheden alsmede eventueel meer- of minderwerk. Deze wijzigingen dienen in het rapport te worden verantwoord.
--	--

9. Literatuur en bijlagen

Literatuur	Bakker, H., de & J. Schelling, 1989, <i>Systeem van bodemclassificatie voor Nederland: de hogere niveau's</i>. Pudoc/Staring Centrum, Wageningen. Bouma, W., in prep., Abcoude, Winkelbuurt. Een opgraving. <i>ADC-rapport</i>, Amersfoort. Ilson, P., 2008. Plangebied Parkweg 49-67, gemeente Maarssen. Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend archeologisch veldonderzoek (proefsleuven), <i>RAAP-rapport 1796</i>, RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp. Van Eijk, J.H.M., 2008. Plangebied Parkweg 49-67, Gemeente Maarssen. Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek. <i>RAAP-notitie 2584</i>, RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.
Bijlagen	Figuur 1: De ligging van het plangebied (gearceerd), omliggende ARCHIS-waarnemingen (rood) en AMK-terreinen (blauw); inzet: ligging in Nederland (ster). Figuur 2: De ligging van de percelen 49, 51 en 53 t/m 67 en de op te graven nieuwbouwlocatie met de resultaten van het proefsleuvenonderzoek.

Figuur 1. De ligging van het plangebied (gearceerd), omliggende ARCHIS-waarnemingen (rood) en AMK-terreinen (blauw); inzet: ligging in Nederland (ster).

Figuur 2. De ligging van de percelen 49, 51 en 53 t/m 67 en de op te graven nieuwbouwlocatie met de resultaten van het proefsleuvenonderzoek.